

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Meddelelse af Eneret til Anlæg og Drift af forskellige Jærnbaner.

(Lovforslaget findes i Tillæg C.)

Lovforslaget fattes under Forhandling.

Indenrigsministeren (Ngerslev): Det vil være i de Herrers Grindring, at der i afvigte Sæssion blev paa Rigsdagen behandlet om et Regeringsforslag angaaende Meddelelse af Koncession paa Jærnbaneanlæg. Titlen paa det Forslag, her foreligger, og som har været behandlet i Folketinget, lyder saaledes: „Forslag til Lov om Meddelelse af Eneret til Anlæg og Drift af forskellige Jærnbaner“. Allerede denne Titel viser, at Stillingen er bleven væsentlig forskellig fra, hvad den var i Fjor. Det, som Regeringsforslaget gik ud paa, var at opstille almindelige Regler for Regeringens Ret til at give Koncession til private Jærnbaneanlæg. Det nu foreliggende Lovforslag gaar ikke blot ud paa at give almindelige Regler for Meddelelse af Koncession eller Eneret til Anlæg og Drift af Jærnbaner, men det har tillige i sin Tekst optaget en Række af Jærnbaneanlæg, paa hvilke man ønsker, at der skal gives Koncession. Underledes tror jeg ikke at kunne udtrykke det i Djebliffet. Jeg er ingenlunde blind for, at Regeringsforslaget i Fjor mødte Betæneligheder. I Folketinget blev det ændret, og de der indførte Bestemmelser vare efter min Mening ikke alle ganske heldige. Her i Landstinget, hvor Forslaget var til 1ste Behandling, var Modtagelsen ogsaa saa som saa, om jeg maa sige det. Nu er imidlertid Tanken bleven optagen paa en anden Maade. Forslaget er fremkommet ved privat Initiativ, og Folketinget har ment at maatte optage som Genstand for Lovgivning Spørgsmaalet om Meddelelse af Eneret paa Jærnbaneanlæg og har dertil knyttet en Række af Jærbaneforslag. Jeg skal ikke fordybe mig i en Undersøgelse af alle disse Forslag, Nr. 1—27, men kun nævne, at de fleste af dem have været Genstand for saadanne Undersøgelser, at Ministeren er i Stand til at tage Stilling til dem, og jeg kan tilføje, at om en stor Del af dem gælder det, at de baade ere nyttige og ønskelige, for saa vidt man kan enes om dem, og for saa vidt man kan stride til Anlæg af private Jærnbaner i et stort Omfang. Hvorledes man saa skal

fortere dem, hvorvidt man skal fremme det ene Anlæg og lade det andet ligge, det er Spørgsmaal, som senere kunne komme til Overvejelse. Den Bestemmelse, der findes i § 7, at Loven træder ud af Kraft den 1ste April 1896 for hvert af de i § 1 nævnte Baneanlægs Bedkommende, før saa vidt ikke Indenrigsministeren inden dette Tidspunkt har gjort Brug af sin Bemyndigelse med Hensyn til det paagældende Anlæg, er jo ganske uheldig, thi det følger af sig selv, at inden man kan gaa til Anlæg af Jærbanerne, maa man forlange, at det er konstateret, hvilken Betydning de have, og at de ere behørig undersøgte. Og selv om de vare det, hvilket langtfra er Tilfældet — jeg har i det andet Ting forteret noget imellem dem, men derom skal jeg opsætte at udtale mig, til Sagen er kommen i Udvalg, eller ved en senere Behandling — er det umuligt paa en Gang at stride til Anlæg af saa mange Jærnbaner, som det her er forudsat. Derom har man ogsaa været enig, at der maa blive Spørgsmaal om at finde begrænsende Bestemmelser, og det er noget af det, man skulde søge at enes med dette Ting om, forudsat, at det cæredede Ting vil slutte sig til Lovforslaget. Man staar i denne Henseende ganske frit, og jeg skal udtrykkelig bemærke, at jeg har hverken forhandlet med Landstinget eller med Medlemmer af Landstinget, før denne Sag nu er kommen til at foreligge ved en 1ste Behandling.

Der er sket en meget væsentlig Forandring med Hensyn til Principperne for Meddelelse af Koncession paa Jærnbaner, siden Sagen blev forhandlet i Fjor. Det er efter min Mening det væsentligste Punkt, og jeg skal kortelig paapege, hvori Forandringen bestaar. Den angaar Tilskuddet til private Anlæg, den Maade, hvorpaa det ydes, og den Sikkerhed, der gives for det. Hovedbestemmelsen i saa Henseende findes i § 3, og den gaar ud paa, at der kan af Statskassen tilskydes Halvdelen af Anlægskapitalen, deri indbefattet Ekspropriationsudgifter, Driftsmateriel og Omkostninger ved den øvrige Anlægskapitals Tilvejebringelse og Forrentning under Arbejdets Udførelse. Denne Bestemmelse maa jævnføres med Bestemmelsen i § 5 a, hvorefter Indenrigsministeren nærmere skal undersøge disse Forhold, og her trænges der maasse til en Forandring. De to andre Hovedbestemmelser ere, at Statskassen udbyder den samme Ret som Kommunerne og de private med Hensyn til sit Bidrag, og at der ikke maa optages Prioritetslaan eller udstedes Fortrinnsattier.